

Večenaja. U njegovim najranijim djelima prevladavaju sivi tonovi (*Zima*, 1961). Poslije toga opredjeljuje se za groteskne prizore i fovistički kolorit (*Krčma pri Grgi*, 1967; *K polnočki*, 1969). Jedan je od rijetkih predstavnika hlebinske škole koji ne polazi od crteža, već svoje kompozicije gradi obojenim površinama i njihovim nijansiranjem. Karakteristične su njegove mrtve prirode u kojima je središnji motiv povezan s krajolikom (*Paprike*, 1976; *Kukuruz*, 1977). U kasnijem razdoblju naglašava lirske i romantične ugođaje, često u mističnim rasvjetama (*Vedra podravska noć*, 1978). — Samostalno je izlagao u Bjelovaru (1969, 1979), Koprivnici (1971, 1982, 1983), Zagrebu (1971, 1979, 1987), Novari (1972), Cortini d'Ampezzo (1976), Crikvenici (1978), Virovitici (1979) i Hlebinama (1980).

LIT.: *Ž. Sabol*, Franjo Vujčec (katalog), Bjelovar 1969. — *V. Crnković*, Fovizam i lirizam Franje Vujčeca (katalog), Zagreb 1979. — *M. Špoljar*, Franjo Vujčec (katalog), Koprivnica 1983. — *Isti*, Franjo Vujčec (katalog), Zagreb 1987. Ž. Sa.

**VUJIČIĆ-RIEDL, Svan**, kipar (Zagreb, 11. VI. 1946). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1969 (V. Micheli). Bio je suradnik Majstorske radionice A. Augustinčića 1969–71. i V. Radauša. Autor idealiziranih portreta i likova, izvedenih u duhu hiperrealizma (*Portret Astrid Turine*, 1976; *Figura Jadranke Fatur*, 1977; *Portret Marije*, 1978). Njegove su skulpture najčešće obojene, čime se približava tradiciji Egipta, Rima, renesanse i baroka. Odlikuje se površinama čistih linija i unutrašnjom suzdržanošću pokreta (*Figura Diane Bogović*, 1977; *Odmor*, 1990). God. 1994. realizirao skulpturu *Razlistana forma* u Varaždinu. — Samostalno je izlagao u Zagrebu, Križevcima, Koprivnici, Strugi, Novoj Gradiški i Varaždinu.

LIT.: *V. Bužančić*, Svan Vujičić (katalog), Koprivnica 1978. — *I. Šimat Banov*, Svan Vujičić (katalog), Nova Gradiška 1980. — *Z. Rus*, Postojanost figurativnog 1950–1987 (katalog), Zagreb 1987. Ž. Sa.

**UKSANOVIĆ-FALOUT, Nada**, slikarica (Zagreb, 28. II. 1933). Diplomirala na Akademiji u Zagrebu 1959 (M. Tartaglia). Motive sa slika starih majstora uklapa u kolaže maštovita sadržaja (*Ljubičasti prizvuk*, 1979; *Minijatura prema N. Poussinu*, 1992). Bavi se grafičkim oblikovanjem. Samostalno izlagala u Zagrebu, Rijeci, Beču i dr.

LIT.: *A. Stamač*, Nada V. Falout (katalog), Zagreb 1979.

**VUKČIĆ, Radoslav**, drvorezbar i slikar (Dubrovnik, XV. st.). Učio godinu dana (1425) u radionici slikara Blaža Jurjeva Trogiranina u Dubrovniku. God. 1438. obvezuje se da će, zajedno sa slikarom I. Ugrinovićem, izraditi drvenu palu za crkvu Sv. Marije od Anđela, a 1440. izrezbariti i pozlatiti vijenac za dominikansku crkvu; 1442. slika s Ugrinovićem ikone dubrovačkim naručiteljima, 1443. radi pozlaćene urese u Kneževu dvoru, 1445. oltarnu sliku kancelaru Nikoli Rusku, 1447. veliku palu za crkvu Gospe od Anđela i oltarnu sliku Marinu Gunduliću, 1448. drvenog orla s krilima i četiri glave, 1449. drvorezbarske radove i ikone Dubrovčanima. God. 1452. slika ikonu za samostan Sv. Andrije, 1457. radi štap za križ u crkvi dominikanaca i izrezbareni okvir u sobi Ivana Ranjine, dvije slike za samostan na Daksi, 1459. i 1470. nekoliko ikona. Očuvana su njegova drvena, željezom okovana vanjska vrata na ulazu Kneževa dvora u Dubrovniku (isplaćena 1446) i rezbarena greda za raspelo u crkvi dominikanaca (1452). — V. je bio najistaknutiji drvorezbar svojega doba u Dubrovniku. Suradivao je sa slikarima Đivanom i Stjepanom Ugrinovićem, P. Ognjanovićem i Lorenzom iz Firence, rezbareći najčešće okvire i reljefne pale.

LIT.: *C. Fisković*, Nekoliko dokumenata o našim starim majstorima, VJAH, 1950, str. 200, 208–209. — *J. Tadić*, Grada. — *V. Đurić*, Dubrovačka slikarska škola, Beograd 1963. — *K. Prijatelj*, Slikar Blaž Jurjev, Zagreb 1965, str. 17. D. Kt.

**VUKELIĆ, Milka**, keramičarka (Lipe kraj Gospića, 20. IV. 1910 – Zagreb, 7. III. 1993). Završila učiteljsku školu u Petrinji 1930. Poduke u modeliranju dobivala od kiparice M. Wood, keramiku učila kod B. Dužanec. Nakon 1945. radi suvenire s folklornim motivima, iz kojih nastaju stilizirane skulpture seljanki izvedene u terakoti (ciklus *Nevjeste*). Oslikavala dekorativne keramičke tanjure, minijature, keramičke lepeze i figurine. Obraduje likove gradskih žena u prošlosti (*Primadona*, *Dama sa šeširovom*). — Samostalno izlagala u Zagrebu 1967. i 1980.

LIT.: *S. Staničić*, Suvremena hrvatska keramika (katalog), Zagreb 1984. — *M. Baričević*, Povijest moderne keramike u Hrvatskoj, Zagreb 1986. Ma. B.

**VUKELIĆ, Mladen (Moro)**, naivni slikar (Opatija, 10. I. 1921). Bio je urednik publikacija na Zagrebačkome velesajmu. Crta od 1965. Teme su mu istarski i primorski krajolici, seoska arhitektura, pučki običaji i ljudi



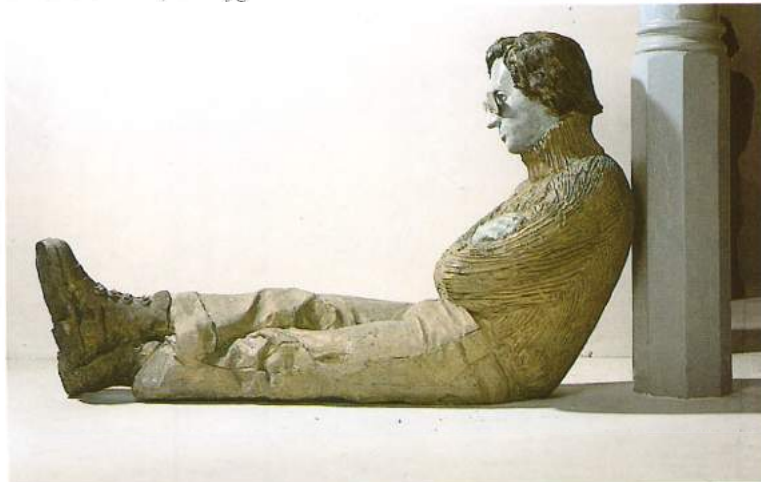
B. VUJANOVIĆ, *Zodijak*

pri radu (*Pusto ognjište*, 1973; *Veseli sajmarci*, 1980; *Povratak s polja*, 1983). Preciznom i istančanom linijom bilježi prostorne odnose i osebujne detalje prizora. — Samostalno je izlagao u Zagrebu, Samoboru, Karlovcu, Trebnju, Opatiji, Zaprešiću, Beogradu, Sankt Petersburgu i Gospiću.

LIT.: *J. Biškupić*, Crtež u hrvatskoj naivnoj umjetnosti, Münster 1972. — *J. Depolo*, Jadranska naiva (katalog), Zagreb 1977. — *J. Baldani*, Mladen Vukelić–Moro (katalog), Zaprešić 1987. — *S. Staničić*, Mladen Vukelić (katalog), Gospić 1993. R.

**VUKIČEVIĆ-SAMARŽIJA, Diana**, povjesničarka umjetnosti (Zagreb, 27. V. 1947). Završila 1970. Filozofski fakultet u Zagrebu, gdje je 1979. doktorirala s tezom *Gotička sakralna arhitektura Slavonije*. U okviru Instituta za povijest umjetnosti, gdje radi od 1973, bavi se proučavanjem srednjovj. arhitekture u kontinentalnoj Hrvatskoj. Kao suradnik za srednji vijek sudjelovala na izradi stručnih elaborata za prostorne planove (Slavonski Brod, Požega, Ivanec, Novi Marof, Varaždin) te na monografskim obradama naselja.

S. VUJIČIĆ-RIEDL, *Portret-figura L. Pintarića*





D. VUKOTIĆ, kadar iz filma *Osvetnik*

BIBL.: *Dvorac Horvacka u Hrvatskom zagorju*, Radovi IPU, 1972, 1; *Gotička crkva i freske u Petrovini*, Kaj, 1973, 7; *Tvrđava Čakovec. Pronađen dokument za daljnje istraživanje tvrđave Čakovec*, Vijesti MK, 1974, 2; *Neki stilsko-tipološki problemi arhitekture kasnog srednjeg vijeka u Slavoniji*, Osječki zbornik, 1985; *Sakralna arhitektura kasnog srednjeg vijeka u Koprivnici*, u knjizi: *Koprivnica — grad i spomenici*, Zagreb 1985; *Sakralna gotička arhitektura u Slavoniji*, Zagreb 1986; *Likovna kultura visoke renesanse za vrijeme Klovićeva boravka u Ugarsko-Hrvatskom Kraljevstvu*, Radovi IPU, 1988—89, 12—13; *Gotičke crkve Hrvatskog zagorja*, Zagreb 1993. Ž. D.

**VUKIĆ, Feđa**, povjesničar umjetnosti (Zadar, 19. XI. 1960). Diplomirao povijest umjetnosti na Filozofskom fakultetu u Zadru 1984. Predaje na Školi primijenjene umjetnosti i dizajna 1987—94, potom na Studiju dizajna u Zagrebu. Objavljuje studije i članke iz područja vizualnih komunikacija, povijesti moderne arhitekture i dizajna.

BIBL.: *Penezić i Rogina*, Zagreb 1991; *Skica za portret hrvatskog industrijskog dizajna*, Zagreb 1992; *Modern Zagreb* (urednik), Zagreb 1993; *Damir Mataušić*, Zagreb 1993; *Europski Blues*, Zagreb 1994; *European Croatia. Building on the Borders* (urednik), Zagreb 1994; *Stoljeće hrvatskog dizajna*, Zagreb 1996. R.

**VUKOJEVIĆ, Đurđe**, klesar (XV. st.). Od 1468. radi na dominikanskoj klastri u Dubrovniku s T. Vlatkovićem, a nakon Vlatkovićeve smrti 1469. sam nastavlja gradnju. God. 1483. radio je u svojoj radionici u Gružu s N. Markovićem za Kotoranin D. Gileva.

LIT.: *C. Fisković*, Naši graditelji i kipari XV. i XVI. stoljeća u Dubrovniku, Zagreb 1947, str. 101, 120.

**VUKOTIĆ, Dušan**, crtač, animator i režiser (Bileća, Bosna i Hercegovina, 7. II. 1927). Studirao arhitekturu u Zagrebu. Profesor na Akademiji za kazalište, film i televiziju. Crtanim filmom bavi se od 1950; jedan je od prvaka zagrebačke škole crtanog filma (*Cowboy Jimmy*, 1957; *Osvetnik*, 1958; *Koncert za mašinsku pušku*, 1958; *Krava na mjesecu*, 1959; *Piccolo*, 1960; *Surogat*, 1961). U kombinaciji crtanih i igranih elemenata realizira filmove *Igra* (1962), *Mrlja na savjesti* (1967), *Opera cordis* (1968) i *Ars gratia artis* (1970). Njegovi se filmovi odlikuju jednostavnim crtežom na bijeloj pozadini, bravurnom animacijom i sklonošću duhovitu interpretiranju aktualnih tema. Dobio nagradu »Oscar« (1962) za *Surogat* kao najbolji crtani film 1961. Od 1966. režira cjelovečernje igrane filmove. Bavi se karikaturom. R.

VUKOVAR, središte grada (prije razaranja u ratu 1991)



**VUKOVAR**, grad na Dunavu u I Slavoniji. Mnoga prapov. nalazišta svjedoče o kontinuitetu nastanjenosti od ranoga neolitika (← V. tisućljeće) do dolaska Rimljana. Višeslojna prapov. naselja s tragovima arhitekture (podnice, kućni lijev, ognjišta) otkrivena su na lok. *Cigla Eltz* i *Plato gimnazije*. Na više mjesta u gradu nađen je nakit od spondylusa i bronce (ostava), te bakreno i željezno oružje. Na *Lijevoj bari* istražena je halštatska žarna nekropola (101 grob). Mnogobrojni su nalazi keramike (potvrđeno je petnaestak kultura), uglavnom uz Dunav, od *Petri-skele* do → *Vučedola* (3 km nizvodno od grada), nalazišta koje pripada jednom od najvažnijih prapov. kompleksa u Europi. — Iz razdoblja rim. vladavine (I—IV. st.) postoje samo mjestimični nalazi: ostava republikanskih denara i grč. kolonijalnih drahmi (*Velika skela*), Konstantinovi novčići iz IV. st. (*Olajnica*), Herkulova ara iz II. st. (*Perivoj Eltz*). — Ranosrednjovjekovni avaro-slav. nalazi (VIII—IX. st.) utvrđeni su na lok. *Lijeva bara*, *Švapsko brdo* i *Priljevo*. Naselje sigurno postoji već u X. st. (područje današnjega samostana i gimnazije); uza nj se veže velika slav. nekropola na lok. *Lijeva bara* sa 437 istraženih grobova »na redove« (→ *bjelobrdska kultura*, X—XIII. st.). Slična manja groblja s prilozima keramike i nakita otkrivena su na *Krivoj bari* i u *Novom Vukovaru*.

U sr. vijeku V. je središte istoimene županije (prvi spomen 1220. in *Comitatu de Wolcou*); zabilježen je kao *villa Walkov*, *Vlcou* i sl. (XIII. st.), poslije *oppidum*, od 1323. *Wolcowar*. Kraljev posjed, u djelomičnoj je vlasti Gorjanskih, Koroga, Morovićkih, Iločkih i dr. Razvija se kao trojno naselje; utvrda s »gradom« najstariji je dio, smješten na desnoj obali Vuke povrh ušća u Dunav (danas područje samostana i gimnazije); *podgrađe* (od 1231. »slobodni kraljevski grad«) nalazilo se u prodolini uzduž kraljevske ceste i luke (Radićeva ul. i priobalje Vuke); na lijevoj obali (danas Novi V.) razvija se posebno trgovište *Varoš* (1286. i dalje). U gradu je postojala romanička arhiđakonska crkva (1229) i župna crkva Sv. Jurja (1251), u podgrađu crkva Sv. Lamberta. Romaničko-gotička utvrda (*castrum Walkow*, 1231) s tri kule, građena od opeke (XII—XIV. st.), prije tur. prodora ojačana renesansnim bastionima (poč. XVI. st.), srušena je 1752 (u dvorištu Obrtne škole vidljivi su ostaci supstrukcija). — Za tur. vladavine (1526—1687) V. je gradić s dvjestotinjak kuća i deset mahala čija urbana struktura gotovo potpuno slijedi srednjovj. matricu. U to je doba najvažnija osmanska građevina veliki *Sulejmanov most* preko močvara Vuke, izgrađen 1526 (nedavno otkopani temelji). S kraja turskoga razdoblja potječu i najstariji planovi Vukovara (o. 1687, Arhiv Karlsruhe).

U vrijeme barokne obnove V. je u vlasti Komore, potom donacijski feud (Küffsteina od 1728, Eltzovih od 1736) i središte Srijemske županije (od 1745). Od poč. XVIII. st. V. se razvija kao dvojni grad: *Stari V.*, građanski dio na desnoj obali Vuke organske je, nepravilne strukture razvijene na brežuljkastu zemljištu; *Novi V.* na niskoj lijevoj obali, planirano je naselje linearno-cestovnog tipa (građen za njemačke naseljenike od 1722), u kojemu je sjedište vojske, županijske uprave i vlastelinstva.

Uz nekoliko danas nepostojećih drvenih crkava s kraja XVII. st., u prvoj pol. XVIII. st. nastaju i monumentalne sakralne građevine. U starom je Vukovaru najistaknutiji spomenički objekt dvokatni *franjevački samostan*, smješten na brijegu povrh Dunava; u središtu kompleksa je klastar okružen arkadama (1723—36; dograđivao »meštar Karlo« iz Osijeka 1753). Samostan ima dvadesetak slika (uglavnom iz XVIII. st.); u refektoriju je velika slika »Krist u Emausu« (Pavao iz Pečuha, 1756). Vrlo je vrijedan drveni pozlaćeni kip »Bezgrješne s Djetetom« (1737); očuvana su i četiri barokna procesijska raspela. U samostanskoj knjižnici je više od 17 000 svezaka — uz ostalo i šest inkunabula, te šest rukopisnih kantuala (1722—50); brojna je *Croatica rara*; iz vremena V. studija filozofije očuvano je 12 rukopisnih knjiga. Franjevačka crkva Sv. *Filipa i Jakova*, izvorno jednobrodna (građena 1723—33), proširena je bočnim kapelama, novim svetištem i sakristijom (bečki arh. Rikard Jordan, 1896/97). Ispred gl. pročelja je zvonik (Mihael Weichmann, 1773/74) sa satom (1880) i zvonicima (1924; stara su rekvirirana u I. svj. r.). U crkvi je šest historičičkih oltara (1897—1917), uglavnom tvrtke Zoratti iz Maribora (izvorni uklonjeni prigodom proširenja crkve). Očuvana je barokna pala »Sv. Filipa i Jakova« i oltarna slika »Žalosne Gospe« (prva pol. XVIII. st.). Od prvotne su opreme vrijedne korske rešetke (1733), propovjedaonica (o. 1750) i staklena škrinja s tijelom Sv. Bone odjevenog u raskošno ruho (fra Krišpin Zimmermann, 1754). Novija oprema dopunjuje skladnu cjelinu: klupe (Nikola Wahl, 1912), zidna oslikanja (Franjo